

مراکز

سبع روہی

در بریتانیا

سوسن قاسمی حیدری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مراکز شیعه پژوهی

در بریتانیا

تالیف:

سوسن قاسمی حیدری

انتشارات موجک

سرشناسه: قاسمی حیدری، سوسن، ۱۳۶۴.

عنوان و نام پدیدآور: مراکز شیعه پژوهی در بریتانیا / سوسن قاسمی حیدری

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۲۱۲ ص،، وزیری

شابک: ۰-۱۶-۸۷۹۹-۶۰۰-۹۷۸، ۶۳۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت: مراکز شیعه پژوهی

موضوع: مراکز شیعه پژوهی در بریتانیا

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ج ۳ / ۴۵ / ۳ HD

رده بندی دیویی: ۱۲۳۹/۲۵۶

شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۹۵۱۲۳

انتشارات موجک

تلگرام: ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: مراکز شیعه پژوهی در بریتانیا

تالیف: سوسن قاسمی حیدری

طراح جلد: سیده زهرا روشنایی

مشخصات ظاهری: ۲۱۲ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۶۳۰۰۰۰ ریال، شابک: ۰-۱۶-۸۷۹۹-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

سخن مولف ۱

پیشگفتار ۳

فصل اول: کلیات ۵

۱-۱ تبیین مسأله‌ی پژوهشی و اهمیت آن ۵

۲-۱ اهداف تحقیق ۶

۳-۱ پرسش‌ها و فرضیه‌های ویژه‌ی تحقیق ۶

۴-۱ واژگان کلیدی ۷

۵-۱ پیشینه و تاریخچه‌ی موضوع تحقیق ۸

۶-۱ روش انجام تحقیق ۹

۷-۱ معرفی و ارزیابی گزیده‌ای از منابع ۹

فصل دوم: وضعیت مسلمانان و شیعیان در بریتانیا ۱۳

۱-۲ مقدمه ۱۳

۲-۲ گروه‌های مختلف مذهبی در بریتانیا ۱۴

۱-۲-۲ مسیحیان کاتولیک ۱۵

۲-۲-۲ مسیحیان پروتستان ۱۵

۳-۲-۲ جامعه یهودیان ۱۵

- ۱۵..... ۴-۲-۲ جامعه سیک‌ها
- ۱۵..... ۵-۲-۲ جامعه هندو
- ۱۵..... ۶-۲-۲ بودیسم
- ۱۶..... ۷-۲-۲ دیگر جوامع مذهبی
- ۱۶..... ۸-۲-۲ جنبش‌های جدید مذهبی
- ۱۶..... ۹-۲-۲ جامعه مسلمانان انگلیس
- ۱۶..... ۳-۲ شهرهای اصلی بریتانیا
- ۱۷..... ۱-۳-۲ آکسفورد
- ۱۷..... ۲-۳-۲ ادینبرو
- ۱۷..... ۳-۳-۲ برادفورد
- ۱۸..... ۴-۳-۲ بریستول
- ۱۸..... ۵-۳-۲ بیرمنگهام
- ۱۸..... ۶-۳-۲ کمبریج
- ۱۹..... ۷-۳-۲ لندن
- ۲۰..... ۸-۳-۲ منچستر
- ۲۰..... ۹-۳-۲ میدلندز غربی
- ۲۰..... ۱۰-۳-۲ دورهام
- ۲۱..... ۴-۲ توزیع جغرافیایی مسلمانان در بریتانیا
- ۲۱..... ۱-۴-۲ انگلستان
- ۲۲..... ۲-۴-۲ اسکاتلند
- ۲۲..... ۳-۴-۲ ویلز
- ۲۲..... ۴-۴-۲ ایرلند شمالی
- ۲۲..... ۵-۲ ورود اسلام به اروپا
- ۲۸..... ۶-۲ پیشینه‌ی اسلام در بریتانیا
- ۳۱..... ۷-۲ جامعه‌شناسی مسلمانان در بریتانیا

- ۳۲-۲-۷-۱ ترکیب ملیتی ۳۲
- ۳۲-۲-۷-۲ پراکندگی جغرافیایی و ترکیب ملیتی جمعیت مسلمانان در بریتانیا ۳۲
- ۳۶-۲-۸ آمار و ارقام مسلمانان در بریتانیا ۳۶
- ۳۸-۲-۹ جایگاه علمی و اجتماعی مسلمانان در بریتانیا ۳۸
- ۳۹-۲-۱۰ جایگاه اقتصادی مسلمانان در بریتانیا ۳۹
- ۴۲-۲-۱۱ وضعیت جوانان شیعه در انگلستان ۴۲
- ۴۳-۲-۱۲ وضعیت تحصیلی و آموزشی جوانان شیعه ۴۳
- ۴۴-۲-۱۳ محرم و عاشورا در بریتانیا ۴۴
- ۴۶-۲-۱۴ مساجد در بریتانیا ۴۶
- ۴۶-۲-۱۴-۱ مساجد در لندن ۴۶
- ۴۷-۲-۱۴-۲ شورای مساجد در برادفورد ۴۷
- ۴۷-۲-۱۴-۳ کمیته عمل انگلستان در امور مسلمانان ۴۷
- ۴۷-۲-۱۴-۴ مرکز فرهنگ اسلامی ریجت پارک ۴۷
- ۴۸-۲-۱۴-۵ مساجد در بیرمنگام ۴۸
- ۴۸-۲-۱۴-۶ مساجد در کمبریج ۴۸

فصل سوم: مراکز شیعه پژوهی در بریتانیا ۵۱

- ۵۱-۳-۱ مقدمه ۵۱
- ۵۱-۳-۲ مراکز اسلامی شیعیان ۵۱
- ۵۲-۳-۳ مرکز اسلامی انگلیس (ICEL) ۵۲
- ۵۳-۳-۱ اهداف ۵۳
- ۵۴-۳-۳-۲ امکانات عمومی در ساختمان مرکز اسلامی ۵۴
- ۵۴-۳-۳-۳ امور آموزشی و پژوهشی ۵۴
- ۵۵-۳-۳-۴ امور فرهنگی ۵۵
- ۵۶-۳-۳-۵ امور انتشارات و مطبوعات ۵۶

- ۵۶..... ۶-۳-۳ امور مذهبی
- ۵۷..... ۴-۳ مجمع اسلامی جهانی
- ۵۸..... ۵-۳ مؤسسه‌ی امام خوئی
- ۶۳..... ۶-۳ مؤسسه مطالعات اسماعیلی لندن
- ۶۵..... ۷-۳ مرکز شیعیان خوجه
- ۶۶..... ۸-۳ مراکز اسلامی و مساجد و سازمان‌های اسلامی انگلیس با توجه به زبان و قومیت اعضا
- ۶۶..... ۱-۸-۳ مراکز عرب زبان‌ها
- ۶۶..... ۲-۸-۳ مراکز اردو زبان‌ها
- ۶۶..... ۳-۸-۳ مراکز فارسی زبان‌ها
- ۶۶..... ۹-۳ مطالعات اسلام‌شناسی و شیعه‌شناسی در دانشگاه‌های بریتانیا
- ۶۷..... ۱-۹-۳ دانشگاه بیرمنگام
- ۷۰..... ۲-۹-۳ کمبریج
- ۷۳..... ۳-۹-۳ دانشگاه آکسفورد
- ۷۵..... ۴-۹-۳ مرکز مطالعات اسلامی آکسفورد
- ۷۸..... ۵-۹-۳ دانشگاه لندن (مدرسه مطالعات آسیایی و آفریقایی «SOAS»)
- ۷۹..... ۶-۹-۳ دانشگاه ناتینگهام
- ۸۰..... ۷-۹-۳ دانشگاه دورهام
- ۸۱..... ۸-۹-۳ دانشگاه بریستول
- ۸۳..... ۹-۹-۳ دانشگاه لیدز
- ۸۳..... ۱۰-۹-۳ دانشگاه لنکستر
- ۸۳..... ۱۱-۹-۳ دانشگاه شفیلد
- ۸۴..... ۱۲-۹-۳ نیوکاسل
- ۸۴..... ۱۳-۹-۳ مرکز اسلامی «توحید»؛ کانون فعالیت مسلمانان نیوکاسل
- ۸۵..... ۱۰-۳ بنیادهای اسلامی شیعی
- ۸۵..... ۱-۱۰-۳ گلاسکو

- ۸۵..... ۲-۱۰-۳ دانشگاه گلاسکو
- ۸۵..... ۳-۱۰-۳ مرکز اسلامی الهدی گلاسکو
- ۸۶..... ۴-۱۰-۳ برادفورد
- ۸۶..... ۵-۱۰-۳ میدلندز غربی
- ۸۷..... ۶-۱۰-۳ بیرمنگام
- ۸۷..... ۷-۱۰-۳ منچستر
- ۸۸..... ۸-۱۰-۳ دانشگاه منچستر
- ۸۸..... ۱۱-۳ مجموعه کنفرانس‌ها، سمینارها، سخنرانی‌ها و کارگاه‌های مرتبط با حوزه‌ی شیعی
- ۸۸..... ۱۲-۳ سلسله نشست‌های بنیاد ایران‌شناسی

فصل چهارم: شیعه پژوهی و شیعه پژوهان در بریتانیا ۱۰۱

- ۱۰۱..... ۱-۴ مقدمه
- ۱۰۲..... ۲-۴ نظر علمای اسلام پیرامون استشراق و شیعه پژوهی
- ۱۰۵..... ۳-۴ شرق شناسی
- ۱۰۵..... ۱-۳-۴ تعریف واژه‌ی مستشرق (شرق شناس)
- ۱۰۷..... ۲-۳-۴ ادوار شرق شناسی
- ۱۰۸..... ۳-۳-۴ مراحل شرق شناسی
- ۱۰۹..... ۴-۴ اسلام شناسی
- ۱۰۹..... ۱-۴-۴ مراحل مطالعات اسلامی
- ۱۱۶..... ۲-۴-۴ مراحل مطالعات اسلامی در غرب
- ۱۱۷..... ۵-۴ اسلام پژوهی و شیعه پژوهی در میان اسلام پژوهان
- ۱۱۷..... ۱-۵-۴ پیشینه‌ی شیعه پژوهی از سوی مستشرقان
- ۱۱۸..... ۲-۵-۴ دیدگاه مستشرقان درباره‌ی خاستگاه تشیع
- ۱۱۹..... ۳-۵-۴ اظهار نظرهای متعدد، درباره‌ی پیدایش شیعه
- ۱۱۹..... ۴-۵-۴ پیدایش تشیع در روز سقیفه

- ۱۲۱ ۵-۵-۴ عثمان و بیعت با علی(ع).....
- ۱۲۲ ۶-۵-۴ پیدایش تشیع بعد از جنگ جمل تا شهادت حضرت علی(ع).....
- ۱۲۳ ۷-۵-۴ برآمدن شیعه از واقعه‌ی کربلا.....
- ۱۲۳ ۸-۵-۴ عده‌ای نیز پیدایش شیعه را از سوی ایرانیان می‌دانند.....
- ۱۲۵ ۶-۴ شیعه پژوهی در غرب.....
- ۱۲۵ ۱-۶-۴ شیعه پژوهی بدوی.....
- ۱۲۶ ۲-۶-۴ شیعه پژوهی آکادمیک و علمی (قرن ۲۰).....
- ۱۲۹ ۷-۴ امامت پژوهی در غرب.....
- ۱۳۱ ۸-۴ دلایل بی توجهی غربیان به مطالعات شیعی.....
- ۱۳۲ ۹-۴ زندگینامه و شرح مختصری از آثار شیعه پژوهان در بریتانیا، بعد از سال ۱۹۵۰.....
- ۱۳۲ ۱-۹-۴ آرتور استلی تریتون خاورشناس انگلیسی و متخصص الهیات.....
- ۱۳۳ ۲-۹-۴ سید حسین محمد جعفری.....
- ۱۳۴ ۳-۹-۴ دکتر جاسم محمد حسین.....
- ۱۳۶ ۴-۹-۴ آندره نیومن.....
- ۱۳۸ ۵-۹-۴ ویلفرد مادلونگ.....
- ۱۴۰ ۶-۹-۴ ارزینا لالانی.....
- ۱۴۱ ۷-۹-۴ حامد الگار.....
- ۱۴۲ ۸-۹-۴ امیر باریک.....
- ۱۴۲ ۹-۹-۴ فرهاد دفتری.....
- ۱۴۳ ۱۰-۹-۴ سجاد رضوی.....
- ۱۴۴ ۱۱-۹-۴ رضا شاه کاظمی.....
- ۱۴۵ ۱۲-۹-۴ نورمن کالدور.....
- ۱۴۶ ۱۳-۹-۴ اتان کولبرگ.....
- ۱۴۶ ۱۴-۹-۴ رابرت گلیو.....
- ۱۴۷ ۱۵-۹-۴ برنارد لوئیس.....

۱۴۹ سید حسین مدرسی طباطبایی ۱۶-۹-۴

۱۵۱ مایکل آلن کوک ۱۷-۹-۴

فصل پنجم: سیر مطالعاتی اسماعیلیه در بریتانیا ۱۵۵

۱-۵ مقدمه ۱۵۵

۲-۵ مطالعات فرق اسلامی در دنیای غرب و اسلام ۱۵۷

۳-۵ مختصری از تاریخ اسماعیلیه از آغاز تا کنون ۱۵۸

۴-۵ رجعت در اعتقاد دروزیان ۱۶۱

۵-۵ آقا خان‌ها ۱۶۳

۱-۵-۵ آقا خان سوم ۱۶۴

۲-۵-۵ آقا خان چهارم ۱۶۵

۶-۵ انستیتوی مطالعات اسماعیلی لندن ۱۶۷

۱-۶-۵ بنیاد آقا خان ۱۶۸

۲-۶-۵ مرکز اسماعیلیه لندن ۱۶۸

۳-۶-۵ مؤسسه مطالعات اسماعیلی ۱۶۹

۷-۵ جایگاه اسماعیلیه در دنیای غرب و دنیای اسلام ۱۶۹

۸-۵ جماعت اسماعیلیان در لندن ۱۷۰

فصل ششم: تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر شیعه پژوهی در بریتانیا ۱۷۵

۱-۶ مقدمه ۱۷۵

۲-۶ دیدگاه غربی‌ها درباره انقلاب اسلامی ایران ۱۷۶

۳-۶ بازتاب انقلاب اسلامی ایران ۱۷۸

۱-۳-۶ تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر جهان ۱۷۸

۲-۳-۶ تأثیر انقلاب اسلامی بر شیعیان جهان ۱۷۹

۳-۳-۶ تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر مطالعات شیعی در غرب ۱۸۱

- ۴-۶ نشانه‌های تأثیرات انقلاب اسلامی ایران بر شیعیان جهان ۱۸۲
- ۵-۶ دیدگاه خاورشناسان در مورد تأثیر انقلاب اسلامی بر شیعه پژوهی در غرب ۱۸۴
- ۶-۶ انقلاب اسلامی و نگاهی نو بر شیعه پژوهی ۱۸۶
- ۷-۶ انقلاب اسلامی و گرایش به دین در مراکز علمی ۱۸۷
- ۸-۶ مؤسسه‌ی اسلامی لندن ۱۸۹
- ۱-۸-۶ موضع‌گیری مؤسسه اسلامی از انقلاب اسلامی تاکنون ۱۹۰
- ۲-۸-۶ خلاصه‌ای از فعالیت‌های مؤسسه‌ی اسلامی (از انقلاب اسلامی تاکنون) ۱۹۱
- ۹-۶ نتیجه ۱۹۲

منابع ۱۹۹

- منابع فارسی ۱۹۹
- منابع عربی ۲۰۵
- مقالات ۲۰۷
- نشریات ۲۰۷
- مجلات ۲۰۸
- گزارشات ۲۰۹
- منابع انگلیسی ۲۰۹
- روزنامه و مجلات انگلیسی ۲۱۱
- مجموعه سایت‌ها ۲۱۱

سخن مولف

تحقیق درباره‌ی دین اسلام، از اساسی‌ترین و مهم‌ترین موضوعات، در حیطه‌ی دین پژوهی محسوب می‌شود و مهم‌تر از آن پژوهش درباره‌ی فرقه‌ها و مذاهب اسلامی است، که مذهب تشیع با توجه به ویژگی‌های خاص خود، همچون: اعتقاد به امامت و ولایت، اعتقاد به مهدویت، عقلایی برخورد کردن با مسائل، اعتقاد به اصولی مانند تقیه، جهاد و پیوند دین و سیاست، بیش از سایر مذاهب اسلامی مورد توجه قرار گرفته است.

پرداختن به تشیع به نسبت تسنن، بسیار اندک بوده است، با این حال، از ورای مطالعات اسلام‌شناسی در غرب، می‌توان سیری را برای شیعه‌شناسی در غرب ارائه نمود که انقلاب اسلامی ایران یکی از مراحل بسیار تأثیرگذار در بین این مراحل محسوب می‌شود. آنچه مطالعه درباره‌ی اسلام و بویژه تشیع را بیش از پیش دارای اهمیت می‌نماید، حضور اقلیت‌های مسلمان شیعه در کشورهای غیراسلامی و لزوم توجه به ویژگی‌ها، چالش‌ها و فعالیت‌های آنان است که علیرغم تعداداندکشان، نمی‌توان آنان را نادیده انگاشت.

مسئله‌ی اصلی در پژوهش حاضر، بررسی مراکز شیعه پژوهی در بریتانیا بین سال‌های ۱۹۵۰ تا ۲۰۱۰ میلادی است که به طور کلی شامل مواردی از این قبیل است.

اول اینکه؛ شناخت اسلام‌شناسان و شیعه پژوهان این کشور و شاخصه‌های دیدگاه‌های آنان پیرامون مذهب تشیع و مسائل مرتبط با آن، که البته، طیف وسیعی از نظرات را شامل می‌شود که این رساله تلاش نموده آنها را با تقسیم‌بندی‌های مناسب، ارائه نماید.

دوم اینکه؛ وضعیت شیعیان ساکن در کشور بریتانیا؛ هر چند اغلب شیعیان بریتانیا، مسلمانان مهاجری هستند که عمدتاً از کشورهای اسلامی مانند ایران، لبنان، عراق، سوریه، پاکستان به این کشور مهاجرت نموده‌اند؛ اما نمی‌توان از دیگر شیعیان نیز غفلت نمود. بررسی مراکز شیعه پژوهی، وضعیت و هویت فرهنگی و مذهبی این شیعیان و خدماتی که آنان در راستای تبلیغ اصول شیعی و اسلامی انجام داده‌اند، واجد اهمیت بسیار می‌باشد. بدین لحاظ، رساله‌ی حاضر به روش توصیفی و تحلیلی و با

استناد بر منابع در دسترس، سعی دارد تا ضمن بررسی مسأله‌ی فوق، به مطالعه و بررسی وضعیت مساجد، مراکز شیعه پژوهی، دانشگاه‌ها و مؤسسات اسلامی در کشور بریتانیا، مصائب و چالش‌های مسلمانان و اثرگذاری و دیدگاه‌ها درباره‌ی انقلاب اسلامی ایران نیز بپردازد. شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

این کتاب به دو بخش تقسیم خواهد شد. بخش اول شامل مباحث آموزشی در زمینه ... می‌باشد. در بخش دوم ... بررسی خواهد شد. بخش دوم شامل فصول: کلیات، بررسی تحقیقات مشابه، تجزیه و تحلیل داده‌ها، نتیجه‌گیری و پیشنهادها می‌باشد.

در پایان، بر خود لازم می‌دانیم از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب ما را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

سوسن قاسمی حیدری

بهار ۱۴۰۰

پیشگفتار

پرداختن به مسائلی همچون فرقه‌ها و مذاهب اسلامی، بررسی دیدگاه‌ها و اعتقادات هر یک از آنها، تاریخچه، چگونگی شکل‌گیری، تشکیلات و رهبران آنها از مهمترین شاخه‌های اسلام‌شناسی تاریخی محسوب می‌شود و در این میان، پرداختن به مذهب تشیع، به سبب شمار عمده‌ی پیروان آن پس از اهل تسنن، حایز اهمیت است.

بطور کلی، بررسی اعتقادات، آداب، چگونگی شکل‌گیری و هر آنچه که با مذهب تشیع پیوند دارد را «شیعه پژوهی» می‌گویند؛ که در دهه‌های اخیر به سبب عواملی چون وقوع انقلاب اسلامی ایران و تأثیر آن در عراق، لبنان و کشورهای منطقه، بیش از گذشته مورد توجه و مطالعه‌ی اسلام‌شناسان قرار گرفته است تا جایی که می‌توان در سیر این مطالعات، اهتمام روزافزون ایشان به شیعه پژوهی را مشاهده نمود که در دوره‌های مختلف، ویژگی‌ها و خصیصه‌های منحصر به فردی را به همراه دارد. پایان‌نامه‌ی حاضر که به بررسی مراکز شیعه پژوهی در بریتانیا می‌پردازد، شامل ۶ فصل، به شرح زیر است:

فصل اول به بیان کلیات تحقیق اعم از مسأله، اهداف، پرسش‌ها، فرضیات تحقیق و پیشینه‌ی تحقیق درباره‌ی موضوع می‌پردازد. در فصل دوم به وضعیت مسلمانان و شیعیان در بریتانیا و در مورد موقعیت جغرافیایی، ورود اسلام به اروپا، آمار شیعیان و جامعه‌شناسی مسلمانان در بریتانیا پرداخته می‌شود. فصل سوم نیز مراکز شیعه پژوهی در بریتانیا و وضعیت مراکز اسلامی و دانشگاهی را در چند دهه‌ی اخیر مورد بررسی قرار می‌دهد. فصل چهارم به بیان شیعه پژوهی و شیعه پژوهان در بریتانیا، زندگی‌نامه و آثار شیعه پژوهان، ادوار و مراحل شیعه پژوهی، امامت پژوهی و دلایل بی‌توجهی شیعه پژوهان به مطالعات شیعی پرداخته است. در فصل پنجم، سیر مطالعاتی اسماعیلیه در بریتانیا بیان شده و علاوه بر آن، جایگاه اسماعیلیه در غرب و دنیای اسلام و جمعیت رو به رشد اسماعیلیان در لندن مورد مذاقه قرار گرفته است. در فصل ششم نیز، به تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر شیعه پژوهی در بریتانیا اشاره رفته است و در نهایت به یافته‌های تحقیق پرداخته شده است.

شایان توجه است که حضور شیعیان ایرانی در بریتانیا بویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، تأثیر محسوسی در تحرک و هویت یابی شیعیان این کشور ایفا نموده است؛ البته نباید از نقش بسیار مهم دیگر کشورهای اسلامی و تلاش‌ها و فعالیت‌های شیعیان این کشورها در نشر و تبلیغ تشیع نیز غفلت نمود.

مسأله‌ی اصلی در کتاب حاضر، بررسی مراکز شیعه پژوهی در بریتانیاست. اول اینکه؛ شناخت اسلام شناسان و شیعه پژوهان این کشور و شاخصه‌های دیدگاه‌های آنان پیرامون مذهب تشیع و مسائل مرتبط با آن، که البته، طیف وسیعی از نظرات را شامل می‌شود که این کتاب تلاش نموده آنها را با تقسیم‌بندی‌های مناسب، ارائه نماید.

دوم اینکه؛ وضعیت شیعیان ساکن در کشور بریتانیا؛ هر چند اغلب شیعیان بریتانیا، مسلمانان مهاجری هستند که عمدتاً از کشورهای اسلامی مانند ایران، لبنان، عراق، سوریه، پاکستان به این کشور مهاجرت نموده‌اند؛ اما نمی‌توان از دیگر شیعیان نیز غفلت نمود.

ISBN: 978-600-8799-16-0

9

انتشارات موجک